

Nowości Instytutu Technologii Drewna

INSTYTUT
TECHNOLOGII
DREWNA

Międzynarodowa współpraca w zakresie statystyki rynku drzewnego

RAPORTY | Globalny system informacji

Informacja w dobie kształtowania się społeczeństwa informacyjnego jest niezbędnym elementem systemu zarządzania, zwłaszcza w kontekście poznawania rzeczywistości, zdobywania wiedzy, dokonywania wyborów i planowania działań. Jako strategiczny zasób jest kluczowym czynnikiem sukcesu funkcjonowania także sektora leśno-drzewnego.

Gabriela Bidzińska

Każdego roku powstaje w ITD syntetyczny raport o stanie i perspektywach rozwoju całej gospodarki oraz polskiego rynku drzewnego „Poland – Statement of the wood market review and prospects”. Jest on prezentowany w trakcie wspólnej sesji Komitetu Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego EKG ONZ i Europejskiej Komisji Leśnej FAO. W tym roku sesja odbędzie się w Rovaniemi (Finlandia). Elektroniczna wersja raportu będzie dostępna na stronie www.unece.org/forests.

W raporcie znajdują się informacje o:

- tendencjach ogólnoeconomicznych wpływających w ostatnich latach na polski sektor leśno-drzewny i o prognozie podstawowych makroekonomicznych na lata 2013-2014,
- głównych instrumentach polityki państwa oddziałujących na rynek produktów drzewnych oraz na gospodarkę leśną w Polsce,
- najważniejszych stymulatorach rynku drewna i wyrobów drzewnych w Polsce,
- polskim rynku drewna i produktów jego przerobu w latach 2011-2012 i tendencjach jego rozwoju w latach 2013-2014,
- rynku wysoko przetworzonych

wyrobów drzewnych oraz przetworów papierniczych w latach 2011-2012,

- certyfikacji lasów i wyrobów drzewnych,
- energii z biomasy drzewnej i jej promocji,
- innowacyjnych wyrobach drzewnych.

Ze względu na rosnące znaczenie dla rozwoju sektora leśno-drzewnego i „zielonej” gospodarki w Europie, w tegorocznym raporcie znalazło się nowe zagadnienie dotyczące problematyki gospodarki mieszkaniowej i budownictwa.

Raport jest efektem udziału Polski w globalnym systemie informacji o sektorze leśno-drzewnym, w którym, z upoważnienia Ministerstwa Środowiska, ITD uczestniczy, prowadząc „Stałe monitorowanie zmian w polskim sektorze leśno-drzewnym według standardów Komitetu Drzewnego EKG ONZ/FAO”, finansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Proces monitorowania i analizowania tendencji w polskim sektorze leśno-drzewnym, analogicznie jak we wszystkich krajach członkowskich Organizacji Narodów Zjednoczonych, opiera się na zasadach wypracowywa-

nych od lat 60. ubiegłego wieku przez Komitet Drzewny Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ i Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (od 2013 r. – Komitet Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego EKG ONZ). Współpraca z Europejską Komisją Leśną FAO powoduje, że zadania i funkcje Komitetu ulegają stałemu poszerzaniu, a zagadnienia, którymi się zajmuje, dotyczą coraz większym stopniu problemów funkcjonowania gospodarki leśnej na styku z sektorem przerobu drewna i produkcji wysoko przetworzonych wyrobów drzewnych.

Oznacza to objęcie zakresem analiz i działań całego tzw. łańcucha drzewnego. Aktualnie jednym z najważniejszych zadań, przed którym stają obie organizacje, jest wypracowanie wspólnego programu funkcjonowania sektora leśno-drzewnego w „zielonej” gospodarce, przy czym podkreśla się jego szczególną, kluczową rolę w działaniach na rzecz zrównoważonego i ekologicznego rozwoju Europy i świata.

Obsługę informatyczną i prowadzenie systemu informacji o globalnym sektorze leśno-drzewnym (przede wszystkim w 56 krajach regionu EKG ONZ, tj. Europy, Ameryki Północnej, Rosji i Azji Środkowej) prowadzi obecnie Urząd Statystyczny Unii Europejskiej – Eurostat. Dąży on do zapewnienia możliwie największej porównywalności gromadzonych danych i ich ujednoczenia. System ten jest stale doskonalony i dostosowywany do zmieniających się uwarunkowań (zmian systemów sprawozdawczych i klasyfikacji na poziomie światowym, europejskim i krajowym) oraz zaspokojenia rosnącego zapotrzebowania

na wiedzę o globalnym rynku drewna, generowanego zarówno przez sferę nauki i badań, jak i praktykę gospodarczą. Informacje gromadzone przez Eurostat trafiają również do Faostatu – statystycznej bazy danych FAO. W zakresie informacji dotyczących światowego rynku drewna tropikalnego i wyrobów z tego drewna współpracuje on także z Międzynarodową Organizacją Drewna Tropikalnego – ITTO, która także udostępnia swoje bazy danych.

Informacje statystyczne gromadzone w Instytucie Technologii Drewna dla celów wymiany międzynarodowej odnoszą się do polskiego leśnictwa i sektora drzewnego i dotyczą, z różnym stopniem szczegółowości danych,

Aktualnie jednym z najważniejszych zadań, przed którym stają obie organizacje, jest wypracowanie wspólnego programu funkcjonowania sektora leśno-drzewnego w „zielonej” gospodarce.

przede wszystkim: pozyskania surowca drzewnego i handlu zagranicznego drewnem, produkcji i wymiany handlowej z zagranicą podstawowymi wyrobami drzewnymi oraz wyrobów drzewnych o wyższym stopniu przetworzenia. W coraz szerszym zakresie dotyczą również ekonomicznych aspektów funkcjonowania sektora leśno-drzewnego. Coraz ważniejsze stają się też kwestie wykorzystania różnych rodzajów biomasy drzewnej do celów energetycznych. W sensie operacyj-

nym, zachowanie międzynarodowych standardów procesu monitorowania sektora leśno-drzewnego w Polsce umożliwia funkcjonujący w Instytucie bank danych „Drzewnictwo”.

Zarówno informacje statystyczne, jak i materiały analityczne przygotowywane w ramach zobowiązań Polski wobec instytucji i organizacji międzynarodowych są podstawą opracowywanych przez Komitet Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego raportów, analiz i publikacji dotyczących aktualnego stanu i prognoz rozwoju oraz problemów pojawiających się w światowym i europejskim sektorze leśno-drzewnym. Rozpowszechniane są one poprzez stronę internetową Sekcji Leśno-Drzewnej Departamentu Leśnictwa EKG ONZ/FAO, będącej wspólnym sekretariatem Komitetu Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego EKG ONZ i Europejskiej Komisji Leśnej FAO, i prowadzącej wspólną dla EKG ONZ i FAO Grupę Roboczą ds. statystyki sektora leśno-drzewnego, gospodarki (ekonomii) i zarządzania.

Istotne jest, że nawet w wypadku braku lub niekiedy ograniczonej wiarygodności dostępnych danych, wiedza i dorobek naukowy pracowników Instytutu umożliwiają prowadzenie procesu badawczego i monitorowanie leśnictwa i drzewnictwa w Polsce zgodnie z międzynarodowymi standardami statystycznymi. Pozwala to na poprawne wywiązywanie się Polski ze zobowiązań wynikających z uczestnictwa w globalnym systemie informacji dotyczących sektora leśno-drzewnego. ●

Mgr Gabriela Bidzińska jest zastępcą kierownika Zakładu Ekonomiki Drzewnictwa Instytutu Technologii Drewna.

Atrakcyjne referaty w „Drewnie”

CZASOPISMO NAUKOWE | Konferencja o biomase leśnej

Perspektywa druku w czasopiśmie posiadającym Impact Factor miała wpływ na atrakcyjność konferencyjnych referatów.

Justyna Pawłowska-Kiziak

Wydawnictwo Instytutu Technologii Drewna, wspólnie z organizatorami konferencji „Forest Biomass Conference 2013”, która odbyła się w dniach 7-9 października 2013 r. w Pałacu w Mierzęcinie, podejmie się publikacji materiałów konferencyjnych w dodatkowym numerze czasopisma naukowego „Drewno. Prace naukowe. Doniesienia. Komunikaty”.

Numer zawierający referaty zaprezentowane na forum konferencji ukaże się w pierwszej połowie 2014 r. i będzie całko-

wicie poświęcony zagadnieniom biomasy leśnej. Jego publikacja nie zmienia ustalonego planu wydawniczego „Drewna” i oznacza, że w roku 2014 zostaną wydane trzy zeszyty.

Organizator konferencji – Wydział Leśny Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu – zaprosił do współpracy znanych naukowców z całego świata. Kraje europejskie reprezentowali przedstawiciele nauki z Polski, Węgier, Czech, Ukrainy, Bułgarii, Turcji, Niemiec, Hiszpanii, Szwajcarii, Belgii, Austrii, Szwecji, Norwegii, Estonii,

Finlandii, Francji i Włoch, natomiast kraje pozaeuropejskie, z których przybyli goście, to: Stany Zjednoczone, Chile, Brazylia, Meksyk, Iran, Indie, Malesja, Indonezja, Malawi, Madagaskar, Kenia i Nigeria. Zadbano o to, aby najlepsze referaty mogły zostać opublikowane w cenionym czasopiśmie posiadającym Impact Factor, co miało wpływ na atrakcyjność prezentowanych wystąpień i w konsekwencji – jakoś zgłaszanych artykułów do „Drewna”.

Konferencja była częścią projektu finansowanego ze środków Unii Europejskiej, zatytułowanego „Opracowanie transgranicznego systemu wspomagania procesów decyzyjnych dla zdalnej i modelowej oceny biomasy drzewnej w lasach obszaru wsparcia Pomerania” i jej program obejmował następujące zagadnie-

nia: czynniki wpływające na produkcję biomasy (klimat, środowisko, gospodarka leśna oraz leśnictwo), metody szacowania biomasy leśnej (pomiary terenowe, teledetekcja, równania allometryczne, modelowanie itp.), składniki biomasy (liście, korona, pnie, krzewy, biomasa podziemna, biomasa grzybów i bakterii itp.), modelowanie wzrostu drzew i drzewostanów, produkcja biomasy drzewnej na plantacjach, metody pozyskiwania biomasy, wykorzystanie biomasy leśnej do produkcji energii, sekwestracja węgla i składników odżywczych, ekonomiczne, ekologiczne i polityczne aspekty produkcji biomasy leśnej. ●

Mgr Justyna Pawłowska-Kiziak jest pracownikiem Zakładu Informacji i Promocji Instytutu Technologii Drewna.

UE finansuje ochronę wynalazków tworzonych w Poznaniu

PROJEKTY | Własność intelektualna

Instytut Technologii Drewna odniósł kolejny sukces w konkursie w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, otrzymując tym razem dofinansowanie na projekt w Poddziałaniu 1.3.2 „Wsparcie ochrony własności intelektualnej tworzonej w Instytucie Technologii Drewna w wyniku prac B+R w zakresie uszlachetniania i zabezpieczania drewna i tworzyw drzewnych”.

Jadwiga Zabielska-Matejuk

Projekt realizowany będzie od lipca 2013 do czerwca 2015 r. Jak ważna jest ochrona polskich wynalazków w Europejskim Urzędzie Patentowym, nikogo nie trzeba przekonywać, bowiem wskaźnik zgłoszeń patentowych polskich uczonych i jednostek naukowych do ochrony praw wyłącznych w Europie i świecie jest nadal bardzo niski. Fakt ten negatywnie wpływa na wizerunek polskiej nauki, chociaż nie jest odzwierciedleniem braku osiągnięć polskich instytucji naukowych w rozwiązywaniu problemów technicznych czy technologicznych. Wynika on z braku funduszy na wysokie koszty ochrony praw wyłącznych (patentowych) za granicą. Dofinansowanie ochrony własności przemysłowej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego ze środków Unii Europejskiej ma służyć zwiększeniu ak-

tywności polskich uczonych, do kreowania rozwiązań oryginalnych w skali światowej, uzyskania wyłączności i pobudzeniu transferu technologii do przemysłu.

W drzewnictwie także istnieje konieczność ochrony polskich rozwiązań technologicznych przed ekspansją europejskich firm, np. chemicznych – producentów środków ochrony drewna, lakierów do drewna czy producentów płyt drewnopochodnych, chroniących swoje produkty i technologie prawami wyłącznymi na terenie Polski. Przy komercjalizacji polskich rozwiązań, np. przez sprzedaż licencji na oryginalne rozwiązania technologiczne czy wyroby, istotne znaczenie ma ich ochrona w Urzędach Patentowych. Pozwala to na prawidłowe czerpanie korzyści materialnych płynących z upowszechnienia polskich wynalazków. Potencjał twórczy polskich jed-

nostek naukowych pracujących w sektorze drzewnym jest nie w pełni wykorzystywany przez przemysł – widoczny jest brak sukcesów komercyjnych patentów tych instytucji. Wymaga to stymulacji współpracy nauki z gospodarką, zwłaszcza z sektorem małych i średnich przedsiębiorstw, wprowadzenia i upowszechniania procedur zarządzania własnością intelektualną w jednostkach badawczych, zalecanych przez Komisję Europejską. Aby ułatwić to zadanie, Komisja przygotowała „Kodeks postępowania dla uczelni wyższych i innych publicznych instytucji badawczych dotyczący zarządzania własnością intelektualną w ramach działań związanych z transferem wiedzy”. Zaleca w nim opracowanie wewnętrznych regulaminów określających reguły własności praw jednostek naukowych do wyników prac B+R. Narodowe Centrum Badań i Rozwoju wspiera współpracę nauki z przemysłem dzięki finansowaniu badań stosowanych i działań w zakresie komercjalizacji ich wyników, kreując rozwój nauki i gospodarki „opartej na wiedzy”.

Wsparcie ochrony własności przemysłowej w zakresie uszlachetniania i zabezpieczania drewna i płyt drewnopochodnych na terenie Unii Europejskiej, jakie uzyskał Instytut w realizowanym projekcie, wychodzi naprzeciw upowszechnieniu nowatorskich rozwiązań. Umożliwia to wzmocnienie roli

Instytutu w sektorze drzewnym w Europie. Rozwinięty rynek płyt drewnopochodnych w Europie wyrażony produkcją w 2012 r. około 45,2 mln m³ płyt wiórowych (w tym OSB) i ok. 7,1 mln m³ sklejek i płyt stolarskich oraz importem ok. 13,4 mln m³ płyt wiórowych (w tym OSB) i ok. 6,9 mln m³ sklejek i płyt stolarskich, wskazuje na ogromne zapotrzebowanie na te wyroby w branży budowlanej i meblarskiej. Znaczną część stanowią płyty drewnopochodne odporne na korozję biologiczną. Zapotrzebowanie na te materiały pokrywane jest najczęściej importem. Duży problem stanowi pleśnienie materiałów płytowych w warunkach podwyższonej wilgotności. Przewiduje się, że nowatorskie rozwiązania proponowane w projekcie poszerzą krąg odbiorców tych wyrobów drewnopochodnych, zwłaszcza w branży budowlanej. Produkcja drewna impregnowanego w Europie wykazuje tendencję wzrostową, czego następstwem będzie wzrastające zapotrzebowanie na ekologiczne środki ochronne. Proponowa-

ne w projekcie rozwiązanie zabezpieczania drewna budowlanego spełnia warunki bezpieczeństwa dla środowiska.

Rynek nanomateriałów w skali światowej szacuje się na około 11 mln t, a jego wartość rynkową na kwotę rzędu 20 mld euro. Zastosowanie nanozwiązków jako absorberów promieniowania dodawanych do lakierów uszlachetniających drewno i forniry dla przemysłu meblarskiego umożliwia zwiększenie odporności materiałów na światło. To nowatorskie rozwiązanie Instytutu umożliwiło opracowanie oryginalnej receptury kompozycji lakierowej. Komercjalizacja tych wyników przyczyni się do podniesienia konkurencyjności firm lakierniczych oraz meblarskich stosujących to rozwiązanie. Ekologiczny aspekt rozwiązań patentowych zawartych w projekcie jest zgodny z ideą zrównoważonego rozwoju. ●

Dr hab. inż. Jadwiga Zabielska-Matejuk, prof. nadzw., jest kierownikiem Zakładu Ochrony Drewna Instytutu Technologii Drewna.

Porażka w biznesie to też ważne doświadczenie

STAŻE | Dziewięć tygodni nauki kreatywnego podejścia do nowych wyzwań

Nawet najwięksi przedsiębiorcy mają porażki na swoim koncie i w Dolinie Krzemowej traktuje się to jako atut, symbol doświadczenia oraz oznakę gotowości do podjęcia kolejnych inicjatyw.

Dominika Janiszewska

W ramach projektu „TOP 500 Innovators – Science, Management, Commercialization”, organizowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, odbyłam dwumiesięczny staż szkoleniowy na Uniwersytecie Stanforda w Palo Alto w USA – drugiej, po Harvardzie, najlepszej uczelni świata. Pobyt na Uniwersytecie Stanforda skupiony był głównie wokół działań projektowych, dotyczących praktycznych aspektów komercjalizacji wyników badań naukowych.

W ciągu dziewięciu tygodni, które spędziłam w Dolinie Krzemowej, poszerzałam swoje kompetencje w zakresie m.in. przedsiębiorczości, innowacyjności, strategii zarządzania i przywództwa, tworzenia i umiejętności prezentacji treści dostosowywanych do konkretnych potrzeb odbiorcy, pozyskiwania finansowania zewnętrznego oraz ochrony i zarządzania własnością intelektualną.

Zajęcia teoretyczne i praktyczne odbywa-

ły się w formie wykładów prowadzonych przez światowej klasy ekspertów z doświadczeniem w sektorach nauki i biznesu, warsztatów, seminariów, paneli dyskusyjnych oraz licznych spotkań z przedsiębiorcami, przedstawicielami venture capital, aniołami biznesu, inwestorami.

Część zajęć realizowana była w design school, gdzie miałam okazję uczyć się kreatywnego podejścia do nowych wyzwań w myśl zasady learning-by-doing, poznać istotę prototypowania.

W ramach pobytu miałam ponadto możliwość zapoznania się z innowacyjnymi zasadami funkcjonowania firm działających w Dolinie Krzemowej, w których istotną rolę odgrywa komercjalizacja wyników badań. Odbyłam wiele wizyt studyjnych, m.in. w Google, NASA, Exponent, Plug and Play, Polycom, IDEO, Institute for the Future, Singularity University, VAIL, VSee, YouNoodle, US-Polish Trade Council.

Staż szkoleniowy w sercu Doliny Krzemowej pozwolił poznać mechanizmy współpracy nauki z przemysłem, bazujące na strategii „wygrany-wygrany”, zasady myślenia projektowego, ewaluacji technologii, znaczenie design thinking.

Zwrócono również uwagę na potęgę sztuki prezentacji (prezentacje Elevator Pitch). Dużą wagę przywiązywano do rozwoju umiejętności miękkich, m.in. umiejętności budowania i zarządzania zespołem, skutecznej komunikacji, technik negocjacji, pracy zespołowej.

W ciągu ostatnich trzech tygodni pobytu

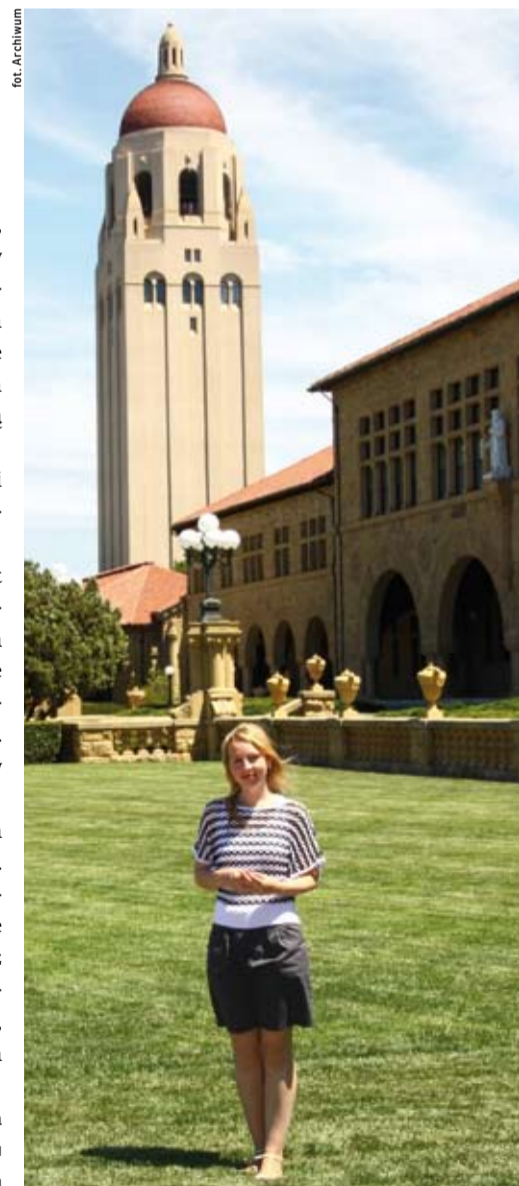
w USA odbyłam staż w firmie Infinity Aerospace, w ramach którego realizowałam, przygotowany wspólnie z dwoma innymi uczestnikami programu, eksperyment związany z wykorzystaniem drewna. Opracowane przez nas innowacyjne projekty zaprezentowaliśmy przedstawicielom biznesu – osobom, które z sukcesem zarządzają dużymi przedsiębiorstwami.

Dzięki temu nasze nowo nabyte umiejętności zostały na bieżąco zweryfikowane przez światowych ekspertów.

Niewątpliwą wartością dodaną wyjazdu jest także olbrzymia sieć kontaktów, która wytworzyła się pomiędzy uczestnikami programu. Nasza 40-osobowa grupa reprezentowała najróżniejsze dyscypliny naukowe, w tym m.in. medycynę, chemię, technologię żywności, informatykę, prawo. Była także spora grupa pracowników centrów transferu technologii.

W Kalifornii nauczyłam się przede wszystkim tego, że nie należy przejmować się porażkami. Nawet najwięksi przedsiębiorcy mają je na swoim koncie i tam, w Dolinie Krzemowej traktuje się to jako atut, symbol doświadczenia oraz oznakę gotowości do podjęcia kolejnych inicjatyw. „It's ok to fail” to motto Doliny Krzemowej, a kult tego hasła jest odczuwalny na każdym kroku. ●

Dr inż. Dominika Janiszewska jest zastępcą kierownika Zakładu Materiałów Drewnopochodnych i Klejów Instytutu Technologii Drewna.

Dominika Janiszewska przed budynkiem Uniwersytetu Stanforda.